



LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

LĒMUMS

PAR TIESVEDĪBAS IZBEIGŠANU

Rīgā

2005. gada 2. septembrī

Latvijas Republikas Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas rīcības sēdes priekšsēdētājs Aivars Endziņš, tiesneši Gunārs Kūtris, Ilma Čepāne, Juris Jelāgins un Andrejs Lepse,

2005. gada 2. septembrī rīcības sēdē, izskatot lietu Nr. 2004-26-01 „Par Imigrācijas likuma 42. panta trešās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam”,

konstatēja:

1. 2004. gada 8. decembrī Latvijas Republikas Satversmes tiesa (turpmāk - Satversmes tiesa) ierosināja lietu pēc Administratīvās rajona tiesas pieteikuma.

Pieteikumā apstrīdēta Imigrācijas likuma 42. panta trešās daļas (turpmāk - apstrīdētā tiesību norma) atbilstība Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk

- Satversme) 92. pantam.

Imigrācijas likuma 42. panta trešā daļa pieteikuma iesniegšanas brīdī noteica, ka izbraukšanas rīkojums, kas izdots saskaņā ar šā likuma 41. panta 2. punktu, nav pārsūdzams.

Imigrācijas likuma 41. panta 2. punkts paredzēja, ka izbraukšanas

rīkojumu izdod Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (turpmāk - PMLP) priekšnieks vai viņa pilnvarota amatpersona, pamatojoties uz šā likuma 61. panta pirmo vai otro daļu.

Savukārt Imigrācijas likuma 61. panta pirmajā daļā noteikti gadījumi, kad lēmumu par ārzemnieka iekļaušanu to personu sarakstā, kurām ieceļošana Latvijā ir aizliegta (turpmāk - saraksts), pieņem iekšlietu ministrs. Šā panta otrā daļa noteic, ka lēmumu par personas iekļaušanu sarakstā pieņem ārlietu ministrs, ja ārzemnieks ir Latvijā nevēlama persona (*persona non grata*).

2. Administratīvā rajona tiesa 2004. gada 22. oktobrī pieņēma lēmumu apturēt tiesvedību administratīvajā lietā Rakibula Hasana (*Md. Raquibul Hassan*) pieteikumā par Latvijas Republikas Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes 2003. gada 4. novembra izbraukšanas rīkojuma Nr. 5233 atcelšanu un iesniegt Satversmes tiesā pieteikumu par Imigrācijas likuma 42. panta trešās daļas atbilstību Satversmes 92. pantam.

2003. gada 16. aprīlī saskaņā ar likuma „Par ārvalstnieku un bezvalstnieku ieceļošanu un uzturēšanos Latvijā” 35. panta 8. punktu R. Hasanam tika anulēta termiņuzturēšanās atļauja. Šo lēmumu R. Hasans 2003. gada 25. aprīlī apstrīdēja Latvijas Republikas Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes priekšniekam.

2003. gada 21. maijā PMLP priekšnieks sniedza R. Hasanam atbildi, kurā norādīts, ka PMLP neesot pamata mainīt pieņemto lēmumu.

2003. gada 27. maijā R. Hasans iesniedza sūdzību Rīgas pilsētas Centra rajona tiesā par PMLP 2003. gada 16. aprīļa lēmumu. Tiesa ar 2003. gada 13. oktobra lēmumu atstāja R. Hasana sūdzību bez izskatīšanas, norādot, ka radies strīds par tiesībām, kas izšķiramas tiesā saskaņā ar vispārīgiem noteikumiem, tas ir, sūdzības iesniedzējam ceļot prasību tiesā Valsts drošības iestāžu likuma 6. panta kārtībā pret Drošības policiju.

2003. gada 4. novembrī PMLP, pamatojoties uz Imigrācijas likuma 41. panta 2. punktu un 63. panta trešās daļas 1. punktu, izdeva izbraukšanas rīkojumu Nr. 5233 (turpmāk - izbraukšanas rīkojums) R. Hasanam, nosakot ieceļošanas aizliegumu Latvijas Republikā uz nenoteiktu laiku. Šo rīkojumu R. Hasans 2003. gada 12. novembrī apstrīdēja PMLP priekšniekam.

2003. gada 28. novembrī PMLP priekšnieks ar vēstuli Nr. 24/8-11-43 „Par izbraukšanas rīkojumu „R. Hasanam izskaidrojis izbraukšanas rīkojuma izsniegšanas pamatojumu un norādījis, ka izbraukšanas rīkojums nav pārsūdzams.

2003. gada 8. decembrī R. Hasans Rīgas pilsētas Centra rajona tiesā iesniedza sūdzību par PMLP 2003. gada 4. novembra izbraukšanas rīkojuma Nr. 5233, PMLP priekšnieka 2003. gada 21. maija lēmuma un uzliktā pienākuma atstāt Latvijas Republikas teritoriju atcelšanu. Ar Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2004. gada 14. aprīļa lēmumu lieta pēc pieteicēja lūguma pārsūtīta Administratīvajai rajona tiesai.

3. Pieteikuma iesniedzējs - Administratīvā rajona tiesa - norāda, ka likumdevējs Administratīvā procesa likumā ir paredzējis pakļaut tiesas kontrolei uz noteiktu personu vērstas izpildvaras darbības konkrētās publiski tiesiskajās attiecībās starp valsti un personu, kā arī noteicis personai plašas iespējas griezties tiesā, ja tā nav apmierināta ar valsts rīcību. Tiesa atzīst, ka izbraukšanas rīkojums ir administratīvs akts Administratīvā procesa likuma 1. panta trešās daļas izpratnē. Tādējādi Imigrācijas likuma 42. panta trešā daļa, nosakot, ka izbraukšanas rīkojums nav pārsūdzams, nonākot pretrunā ar Administratīvā procesa likumā nostiprināto principu par pieejamību tiesai.

Administratīvā rajona tiesa secina, ka izbraukšanas rīkojums, kas izsniegts saskaņā ar Imigrācijas likuma 41. panta 2. punktu, nav pārsūdzams ne tikai tiesā - persona nevar izmantot arī alternatīvu procedūru tiesību aizstāvībai.

Pieteikuma iesniedzējs norāda uz Satversmes tiesas sniegto Administratīvā procesa likuma interpretāciju, kas ļauj secināt, ka Satversmē

noteiktās taisnīgas tiesas garantijas varētu attiekties arī uz plašāku administratīvo lietu loku un pārsūdzības apjoms varētu tikt palielināts atbilstoši demokrātiskas valsts un cilvēktiesību principiem.

Tādējādi Administratīvā rajona tiesa uzskata, ka apstrīdētā tiesību norma, neļaujot personai pārsūdzēt tiesā pieņemto lēmumu, kas tieši dibina konkrētas publiski tiesiskās attiecības, nedz arī nodrošinot alternatīvu procedūru tiesību aizstāvībai, esot pretrunā ar Satversmes 92. pantā nostiprinātajām personas tiesībām uz taisnīgu tiesu.

4. Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto normu, **Latvijas Republikas Saeima** (turpmāk - Saeima) atbildes rakstā nepiekrīt pieteikuma iesniedzēja viedoklim. Saeima norāda, ka apstrīdētās tiesību normas leģitīmais mērķis ir aizsargāt valsts drošību un sabiedrisko kārtību.

Saeima uzskata, ka izbraukšanas rīkojums Administratīvā procesa likuma izpratnē ir uzskatāms nevis par administratīvo aktu, bet gan par īpašu procesuālo aktu, kuram piemērojami atšķirīgi noteikumi. Šis rīkojums būtu pielīdzināms brīdinājumam par administratīva akta izpildi, lai nekavējoties novērstu tiešus draudus valsts drošībai un sabiedriskajai kārtībai.

5. Latvijas Republikas Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde atsaucas uz Satversmes tiesas 2004. gada 6. decembra spriedumu lietā Nr. 2004-14-01 „Par Imigrācijas likuma 61. panta sestās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam „un norāda, ka minētajā spriedumā apstrīdētā norma un Imigrācijas likuma 42. panta trešajā daļā ietvertā tiesību norma ir līdzīga un tajās noteikto ierobežojumu pamatotība vērtējama līdzīgi. Tāpēc ar 2004. gada 30. decembra rīkojumu Nr. 1573 „Par darba grupas izveidošanu „PMLP esot izveidota darba grupa ar mērķi izstrādāt grozījumus Imigrācijas likumā, lai nodrošinātu likuma normu atbilstību Satversmes tiesas 2004. gada 6. decembra spriedumam lietā Nr. 2004-14-01 „Par Imigrācijas likuma 61. panta sestās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes

92. pantam”.

6. Saeima 2005. gada 30. jūnijā pieņēma un 2005. gada 1. jūlijā stājās spēkā likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”, ar kuru no Imigrācijas likuma tiek izslēgta 42. panta trešā daļa.

Imigrācijas likuma 42. punkts izteikts šādā redakcijā: „(1) Ārzemniekam, kuram izsniegts izbraukšanas rīkojums saskaņā ar šā likuma 41. panta pirmo daļu, ir tiesības septiņu dienu laikā pēc tā spēkā stāšanās šo rīkojumu apstrīdēt Pārvaldes priekšniekam, ja izbraukšanas rīkojumu izdevusi Pārvaldes amatpersona. Iesnieguma izskatīšanas laikā ārzemniekam ir tiesības uzturēties Latvijas Republikā.

(2) Pārvaldes priekšnieka lēmumu par izbraukšanas rīkojumu septiņu dienu laikā pēc tā spēkā stāšanās ir tiesības pārsūdzēt tiesā.”

7. Tā kā apstrīdētā tiesību norma ir zaudējusi spēku, tiesvedība lieta ir izbeidzama.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Satversmes tiesa likuma 29. panta pirmās daļas 2. punktu, Satversmes tiesa

nolēma:

izbeigt tiesvedību lietā Nr. 2004-26-01 „Par Imigrācijas likuma 42. panta trešās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam”.

Lēmums nav pārsūdzams.

Rīcības sēdes priekšsēdētājs

Aivars Endziņš